

Hrvatski List

izlazi u Pulj, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Bain, Pula

Nedjelja, 16. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 276

Neuspjela ruska zračna navala na Černovice.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer poslije 5 sati ujutro pojavilo se je nad Černovicama i nad kolodvorskim zgradama na sjeveru od grada 7 neprijateljskih letjela, a između njih 4 bojna letjela. Na obranu podigla su se nekoja naša letjela, kojima je uspjelo po dvosatnoj borbi, što se je nad Černovicama odigrala, da pogode na 30 koraka daljine neprijateljsko bojno letjelo. Neprijateljska je skupina morala da pobjegne. Pogodjeno se je letjelo spustilo kod Bojana između ruskih i naših linija, te je bilo uništeno od naše topovske vatre. Neprijateljski je motrilac mrtav. Naša su se letjela povratila neostećena. U ostalom protekao je jučerašnji dan prilično mirno i u istočnoj Galiciji i na ostalim srezovima istočne fronte.

Talijansko bojište.

Na Mrzlom su Vrh u naše čete opet suzbile neprijateljske napadaje protiv položaja, što smo ih zaposjeli. U odsjeku Plöckena bila je djelatnost minskih hitala vrlo živahna. Vrhunac brda Col di Lana opstreljavaju Talijani neprekidnom žestinom. Suzbili smo neprijateljske pokušaje, da se približe našim položajima u Sugani.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö t e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 15. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Namišljeni neprijateljski napadaji protiv naših položaja na Mont Hommu te južno od Bois de Corveaux i Cumieres nijesu se mogli izvesti radi razorne sjedinjene naše vatre sa jedne i druge obale Moze te je neprijatelj mogao da navali samo s nekoliko bataljuna protiv Mont' Homme-a. Sa najtežim su se gubicima skrsili neprijateljski navalni valovi pred našim redovima; nekoliko ljudi, što su u naše jarke provalili poginuli su u borbama na bođeže. Desno od Moze, kao što i u ravnici Woevre ljuti topovski bojevi. Dvije su slabašne navale s ručnim granatama na jugozapadu od tvrđe Donaumont ostale bez uspjeha.

Istočno bojište.

Jučer ponovljeni mjestimični ruski navalni pokušaji sjeverozapadno od Dvinskoga imali su isti uspjeh, kao oni od prekjučer. Na Serveču, jugoistočno od Korelića, lahko smo osujetili svojom snažnom vatom započetu navalu slabijih neprijateljskih sila.

Balkansko bojište.

Nema važnijih događaja.

Vrhovno vojno upništvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na iračkoj fronti vlada mir.

Kaukaska fronta.

Na kaukazkoj su fronti naše čete suzbile napadaj neprijateljski bataljun, koji je kod toga izgubio sve svoje ljude do osamdeset njih. Zarobili smo poručnika i nekoliko vojnika.

Inače nema ništa važna.

Brzjav.

Rat.

Francuske pjesme na talijanskoj fronti.

Beč, 14. Iz ratnog novinskog stana javljaju: Jučer su bile naše čete u svojim pozicijama kod Formae (područje Cristallo) iznenadjene time, što su čule kod neprijatelja francuske pjesme i povike. Talijani sami jedva mogu da vjeruju, e će ovakove „sala“ imati uspjeha. Uostalom bilo bi dobro, kad bi se i francuske čete upoznale sa tiruskim gradovima i njihovim braniteljima.

Položaj pred Verdunom.

Ženeva, 13. U oči udara malodušnost i naćin, kolim nas Hava-ov uređ obavješuje o događajima pred Verdunom. Taj uređ hoće, da prekrije pomanjkanje francuske inicijative ovim riječima: „Naši zapovjednici umiju upregnuti svoju strpljivost, oni štede i ljude i municiju, dok kuene odlučni čas, kada će izbaciti tuđinca iz Francuske velikom sveopćom ofenzivom protiv Njemačke.“

Četvorni savez na Kreti.

Berlin, 15. Prema nekoj vijesti iz Londona neposredno predstoji iskrcaje četa četvornog saveza na Kreti. Oni hoće ovdje ustanoviti talijansku brodovnu staciju, da prepriče svako djelovanje njemačkih podmornica u Sredozemnom moru. Saveznici misle, da se na otoku možda na-

laze stacije za preskrbljivanje podmornica, te će točno pretražiti svaki najmanji zaljev.

L u g a n o, 15. Milanski Secolo javlja: Zapošljednuće Krete sa četama četvornog saveza je već započelo. U Kandiju je dospjelo 120 upravnih i cenzurnih činovnika.

Odluka kod Soluna?

A t e n a, 15. Prama vijestima sa grčko-bugarske granice, raste žestina početnih bojeva među njemačko-bugarskim i francuskim četama, a na nekim mjestima stupile su u boj i jače skupine. Francuska izvidnička odjeljenja, koja su na različitim mjestima bila unaprijed potisnuta, ustanovila su prisutnost jaćih njemačkih pješadijskih i konjančkih odjela. Na obim stranama vlada vrlo živa djelatnost zrakoplova, kćemu mnogo doprinosi jasno i lijepo vrijeme. Čete četvornog saveza nastoje, da na cijeloj fronti pomaknu naprijed svoje položaje. U Atenama se misli, da je sada po Solun desao odlučni čas.

Pristup Abesinije k četvornom savezu?

Berlin, 15. Sa ruske se granice javlja: Kako proizlazi iz ruskih vijesti, ponukati će četvorni savez abesinsku vladu, da sudjeluje u ratu protiv Turske. Posebno će se odaslanstvo podati abesinskom Negusu, da mu ponese zahtjev. Abesinska vojska, koja broji od prilike 300.000 momaka, imala bi se u glavnome upotrijebila u Egiptu. Punomoćnici četvornog saveza na abesinskom dvoru djelovali su na Negusa u smislu, da on povede svoje čete u boj protiv Turske. Negusu su bila učinjena opsežna obećanja. Poticaj, da se Abesiniju službeno ponuka na rat, došao je sa strane Francuske.

Austro-Ugarska.

Burjanova vijećanja u Berlinu.

Berlin, 15. (D. u.) Naš je izvanjski ministar Burijan nastavio danas vijećanja s njemačkim državnim kancelarom. U podne dao je državni tajnik Jagov rućak u čast ministra.

Nadvojvoda Josip, Borojević i Haus počasni građani grada Rijeke.

Rijeka, 15. (D. u.) U današnjoj je sjednici gradskog zastupstva bio imenovan nadvojvoda Josip, u priznanje njegovih zasluga na obranu domovine, počasnim građaninom grada Rijeke. I general pješadije Borojević te zapovjednik mornarice Haus, bili su imenovani počasnim građanima grada Rijeke.

Balkan.

U Grčkoj nema krize.

A t e n a, 15. (D. u.) Službeno se javlja, da nema ministarske krize, pošto vlada između krunice i vlade potpuno sporazumljena, da se ima najvećom odlučnošću provoditi dosadnja politika neutralnosti.

Engleska i Grčka.

Köln, 15. (D. u.). Kölnische Zeitung javlja iz Atene: Foreignoffice saopćuje grčke poslaniku u Londonu, da je Engleska prisiljena podupirati one parobrode, koji poduzimaju korisna putovanja za Englesku i za njezine saveznike. Ali ipak Engleska želi podijeliti grčkoj trgovačkoj mornarici svaku polakšicu, premda sažaljena, što mora uopće obustaviti svaku dobavu ugljena za brodove, koji se ne obvezuju, da će se u Englesku provratiti.

Držanje Rumunjske.

Bukarest, 15. Najvažniji politički događaj, koji sada zaokuplja svu rumunjsku javnost, jest ugovor, ličuć se izmjene blaga u vrijednosti od 150 milijuna, sklopljen sa Njemačkom. To je treći gospodarsveni ugovor, što ga je od početka rata sklopila sa središnjim vlastima. Naravno, da se u radi samo o financijskim i trgovačkim operacijama, koje ne bi smjele imati nikakvog upliva na političko držanje Rumunjske. Značajno je, da je prva vijest o sklopljenju gospodarskog ugovora izazvala veliko veselje u rumunjskim obrtničkim i trgovačkim krugovima, koji su dosadašnje pomanjkanje blaga smatrali teškim bremenom.

Rusija.**Ruski car u pojbelji.**

Petrograd, 15. (D. u.). Petrogradska Agencija javlja: Dne 11. aprila prispio je car u Kamieniec-Podolski, nadzirao čete te nagovorio svoje pukovnije naglasivši pouzdanje, da će one satrii tvrdokornoga neprijatelja. Car je poslije toga posjetio Chotin, te držao smotru nad toga utaborenim četama. Za vrijeme smotre pojavise se dva neprijateljska letalaca, upravnisi svoj smjer prema diviziji nelom po caru pregledano. Rusko je topništvo otvorilo smjesta vatru te prisililo letalca na povratak.

Ruski dementi.

Petrograd, 14. (D. u.). Petrogradski ured dementira vijest, da je bila ruska vlada obustavila sve dopuste za izvoz u Rumunjsku.

Nezadovoljstvo u Rusiji.

Stockholm, 14. U tajnoj je sjednici ruskog državnog vijeća izvjestila vlada o propasti ruskog poljodjelstva i o gospodarskoj katastrofi zemlje. Tajna je sjednica uzbudila rusku javnost, kojom kolaju o tom razne glasine. Rječ ističe u svom uvodniku, da bi u sadanjim prilikama svaki mali povod mogao dovesti do pobune puka. Dizorganizacija ruskog poljodjelstva djeluje nepovoljno na pučanstvo te ga potičuje. Rusi žele, da rat čim prije svrši i očekuju pobjedu. Puk je nakon revolucije, te bi se pobunio, da ga ne bi sudržavali naprednjaci. Muzik je strpljiv, ali kako je kazao Ščenkel u dumi, ne će se ni on moći uvijek da svlaova. Dzubinski je spomenuo u dumi, kolika je za Rusiju šteta, što je oduzela imanja njemačkim kolonistima. Time su opustjeli široki krajevi Rusije, tako da će biti žetva na milijune pudova mrvšavija. U selima se već trpi bjeđu. Seljaci prodavaju svoje blago i svoju zemlju. Spekulant se obogaćuju za jeftini novac. Na mnogim mjestima zavladao je glad.

U Petrogradu nalazi se sada japanska mornarična misija sa admiralom Akijanom na čelu. Odslanstvo će posjelliti ruske tvornice municije i pomorska uporišta na Istočnom moru. Misiju će ovih dana primiti sam car u audijenciju.

Engleska.**Opeta o engleskoj vojničkoj dužnosti.**

Rotterdam, 15. (D. u.). Rotterdamseher Courant javlja iz Londona: Milner je podnio u gornjoj kući isti prijedlog kao što i Carson u donjoj kući o uvedenju sveopće vojničke dužnosti. U utokar raspravljati će se o prijedlozima. Danas kabinet prihvatiti zaključak o novačkoj politici.

Neutralne države.**Vojna spremnost Nizozemske.**

Zürich, 15. Amsterdamski dopisnik Neuen Züricher Zeitung doznaje iz pouzdanog vrela, da nizozemska vlada svakim danom diže svoju vojnu spremnost. Časnicima i momčadi strogo je zabranjeno odalečiti se željeznicom iz svojih sjedišta. Nizozemskim se je željezničkim društvima naručilo neka se priprepe na „promijenjeno stanje“, što bi odgovaralo vojnoj spremnosti. Vlada ne taj, da bi mogla imati povoda, da bi ova godista, koja bi morala u oktobru doći pod oružje, upozvala već nekoliko mjeseci prije. Sve da ovisi o tome, da li će se poostrena engleska blokada dotaknuti nizozemske suverenosti i njezinih životnih interesa. Nizozemska, da će ići do skrajnih granica, ali da ne će trpjeti poniženja ni sa jedne strane.

Milan, 15. Secolo javlja iz Pariza: Uza sva pariška vijećanja ostali su francuski parlamentarni krugovi zabrinuti radi vojničkog skupnog djelovanja saveznika. Senatska je komisija za vojne poslove zaključila, da posebnoj potkomisiji naloži, da se bavi sa pitanjem skupnog djelovanja na vojničkom polju. Rad će te komisije doprinijeti k tome, da doluč držanje francuske vlade obzirom na bližnje vijećanje saveznika.

Događaji na moru.**Amerikansko-njemački spor.**

Washington, 15. (D. u.) Reulerov ured javlja: Šire se glasovi, da su Wilson i ministarstvo sporazumili u tome, da će se po svojoj prilici do 48 sati predložiti novi dokazni materijal o povredama prava, što su ih njemačke podmornice počinile i da će mu na temelju toga zatražiti od Njemačke, da i ono iznese dokaze, da je iskreno izvršila zadana obećanja.

Potopljen engleski parobrod.

London, 15. (D. u.). Lloyd javlja. Podmornica je potopila engleski parobrod Ohio. Dio se je njegove posade spasio.

Ponovno otvorenje Panamskog prokopa.

London, 15. (D. u.) Panamski je prokop, koji je bio 7 mjeseci zatvoren, sada opet otvoren.

Japan.**Odstup japanskog vojnog ministra.**

Berlin, 15. U japanskom je parlamentu crtala opozicija, koja se je promijenila u većinu, opširne postavke novog vojnog proračuna. Nakon toga zamolio je vojni ministar, general Oka, za odstup. Njegovim je nasljednikom bio imenovan general Ošima. General je Ošima u Japanu na glasu kao izvrstan organizator i prijatelj Nijemaca, jer je dugo vremena služio u njemačkoj vojsci.

Neprijateljski ratni izvještaji.**Francuska.**

Paris, 12. Službeno izvješće od 11. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevoj su obali Mose upravnili Nijemci kroz jutro na naše položaje u sumi Courettes navelu izmedju Mort'Homma i Cumieresa te su lijevali na nas vrelih tekućina. Neprijateljima smo svuda suzbili. Na desnoj obali Mose jaka topovska djelatnost izmedju Douaumonta i Vauxa. Ipak nije neprijatelj u noći ponavljao svojih navalnih pokušaja. Potvrđjuje se, da je neprijatelj imao vrlo znatnih gubitaka u jučerašnjoj ofenzivi, koja je započela u 4 sata po podne i koju smo ni svuda suzbili. Noć je protekla na ostalim djelovima fronte razmjerno mirno.

U 11 sati u noći: U Argonama upalili smo 4 mine kod Fillemorta, Houte Chevauchea i Bouquoisa. Po borbi sa ručnim granatama zaposjeli smo južne rubove dviju kotlina ispred naših jaraka u odsjeku Courtes-Chaussee. Započelo od Mose ljuta i duga pucnjava kod vrha broj 204, u okolici Esnesa i Mort'Homma. Istočno od Mose i Woevru topnička djelatnost. Kroz čitavi dan nije pjesadija u boj stupila.

Italija.

Rim, 14. Službeni izvještaj od 13. o. mj.: U dolini Ledro uspjelo je neprijatelju u noći na 12. provalliti u nenadanom jakom napadaju u dio utvrđenja, koje smo osvojili na Monte Sperone. 12. na veće poduzelo se naše čete nakon dobre topovske pripreprave protunavalu. U žestokim bojovima uspjelo im je te su opeta zauzele položaje i napredovale na stranu Monte Sperone. U dolini Sugane učinila je naša pjesadija u manjim okrajima 22 zarobljenika, među kojima i dva časnika. U uvali Bovea napao je neprijatelj u noći na 12. naše položaje kod Ravallaca: naša ga je vatra zaustavila, a onda smo ga protunavalom odbili. Jednako bi odbijen neprijateljski provalni pokušaj na J.vorčetu, Na Krasu su se naša smionoga odjeljenja približila neprijateljskim vrstama.

Petrogradski skandali.

II.

U Frankfurter Zeitung-u prodrujuju su otkrića iz najviših petrogradskih političkih krugova.

„Senzacija“.

Posto je ruskim listovima strogo zabranjeno, da pominju dostojno ime Rasputina, to oni sve što se odnosi na taj događaj i što o tome saznaju, donose stalno pod naslovom „Senzacija“. Na takav način ne dobija se puna jasnoća, ali se ipak nešto saznaje, što objašnjava otkrića Iliodorova.

Neki Simanovič, koji s „licem“ (Rasputin) stoji u prijateljskim i trgovačkim odnosima, primio je prema tim saopštenjima ruske stampe, jednog dana posjetu inženjera Hajne, koji mu je saopštio, da „licu“ prijete velika opasnost. Hajne, kog je, kao stručenjaka za klubsku upravu, Rževski pri osnivanju svoga čuvenog novinarsko-špijunskog kluba pozvao radi savjetovanja, posjećivao je često činovnika u njegovom stanu i tom se prilikom nekoliko puta obavještavao i uvjeravao o ličnim odnosima Rževskog prema ministru Hvosstovu, jer je ovaj prisustvovao telefonskim razgovorima između obojice. Rževski je živio sa jednom ženom — ruska stampa naziva takve odnose kao „gradjanski brak“, a dotičnu ženu kao „gradjanska supruga“ — koju je jednom u prisustvu Hajna zlostavljao. Povodom toga je ta žena zadobila povrijeđenja prema Hajnu, pa mu je s vremena na vrijeme ispričala, da je Rževski dobio od Hvosstova naređenje, da zadobije kaludjera Iliodora za napad protiv „lica“. Iliodor je na to dao svoj pristanak, ali je za svojih pet pomagala, koji su to bili potrebni i za koje je ministarstvo unutrašnjih djela trebalo da izda putne isprave, tražio 60 hiljada rubalja.

Simanovič je tada — to je bilo 17. februara — otišao sa inženjerom „licu“ gdje je svoju priču ponovio. Sutra dan je „lice“ prije svega pozvalo k sebi Simanoviča, da „kćeri jednog vrlo visokog dostojanstvenika“ ponovi svoju priču, (koja je to ženka bila, ne može se znati). Posto je Simanovič, kako se veći, kao i Rasputin, bio polupismen, te nije bio u stanju da dosta zamršenu stvar potpuno razloži, opet je bio pozvan inženjer Hajne, koji je morao obećati, da će o daljem razvoju događaja saopštavati. Tek što su Hajne i tajanstvena ženka otišli od „lica“, došao je oružnički pukovnik Komisarov i saopštio je, da je obustavljeno čuvanje „lica“ potajnih redarstvenih agenata. Rasputin izgleda da je sticajem ta dva događaja — otkrićem o namjeri da ubiju, u što je i ministar unutrašnjih djela bio posvećen i o obustavljanju naročite redarstvene zaštite, koju je naređenju ministra unutrašnjih djela već godinama uživao — bio veoma potrešen. Odmah je poslao Hajna s jednim pismom „gospodji visokog položaja“ t. j. carici-materi, koja je Hajnu naredila, da saopšti „licu“, da će pismo odmah predati kome treba. „Gospodja“ je poslije ovoga razgovara na telefonu sa ministrom Hvosstovom, pa je istim putem odmah zatim savjetovala „licu“ da se iz Petrograda udalji. Ali je „lice“, Rasputin ostao.

Sutra dan u jutru Rasputina je na telefonu pitao izdavač klerikalnog „Kolokola“, gospodin Skvorzov, čiji glas nije poznavao, da li je istina, da su Rasputina ubili. Opet je „lice“ pisalo „visokoj gospodji“, koja je odgovorila, da će to stvar saopštiti generalu W. (ruski listovi ne označavaju njegovo ime), koji će je dalje ispitati. General je odmah pozvao k sebi inženjera Hajnu, koji mu je saopštio, da je Rževski dan ranije opomenut, da će po toj stvari kod njega izvršiti pretres, pa možda da će ga i upasiti. Rževskom su izrično savjetovali, da sklони sve papire, koji se odnose na Iliodora. Rževski je poslije toga napisao dva pisma, jedno Hrovstovu, koje je povjerio svojoj „građanskoj supruzi“, koje je imala da preda ministru čim bude uapšen, a drugo „licu“. To drugo pismo, koje je povjereno inženjeru Hajnu, trebalo se predati Rasputinu tek četvrtog dana poslije uapšenja, ako bi se pokazalo da je ministrov pomoć ostala bez uspjeha.

Tog istog dana doista je izvršen pretres i Rževski je bio uapšen. Preprika sa Iliodorom je bila uništena. U stanu Rževskog nadjeno je pet revolvera i još ne naplaćena uputnica ministarstva unutrašnjih djela od 60 hiljada rubalja. Idućeg dana Hajne je „licu“ predao pismo Rževskog, sam ga je čitao, jer ni Rasputin ni Simanovič nijesu znali dobro čitati. U tom pismu Rževski je saopštio, da je on uslijed jednog naređenja učestvovao u pripremi za ubistvo protiv nekoliko lica, među njima i protiv Rasputina; on ovu naredbu zbog svoga zavisnog položaja nije mogao odbiti, moli Rasputina da mu oprosti i da se za njega zauzme. Rasputin je odmah poslao pismo „visokoj gospodji“, koja je predała generalu W.

U veće istoga dana „lice“ je saopštio Simanoviču, da će ministar-predsjednik Stürmer lično stvar ispitati. Idućeg dana (21. februara) pozvao je Stürmer Simanoviča, i zaslušao ga u prisustvu nekog gospodina Manušević-Manuilova. Taj gospodin, koji je prije rata bio reporter kod Novoje Vremja i kod samih suradnika tog sramnog lista nije najbolje stajao, vodio je u samoj stvari istragu. Sadržajnici saslušavani su u stanu „građanske supruge“ Manušević-Manuilova — vidi se, da je rusko ministarstvo unutrašnjih djela privatnom životu svojih činovnika davalo punu slobodu. Saslušavanju, osim „građanske supruge“, prisustvovala je i tajnik petrogradskog mitropolita Pilikriva. Saslušavanje je završeno sa apšenjem Simanoviča, prijatelja „lica“, koji je po želju Hrovstova, koji je tek donje odstupio, morao sjediti u zatvoru dvije nedjelje. Kad je pušten, prognali su ga u Tver, ali je, kako se vidi, već pomilovan. Rževski, koji zbog stvari podmičivanja još leži u istražnom zatvoru, primao je u zatvoru posjete „dostojanstvenika“ i drugih uglednih ličnosti ruskog društva; izgleda da će ga na nekada vrijeme poslati u sjeverni Sibir.

Uloga pojedinih lica ove drame nije dovoljno objašnjena dosadašnjim otkrićima. Da je gospodin Hrovstov, možda u sporazumu sa nekim većim ličnostima, imao želju, da ukloni Rasputina, nije isključeno. Ali je nerazumljivo, šta je ministru Hrovstovu, koji je u Petrogradu izvršno imao na raspoloženju dosta zlikovaca, potrebno bilo da uzme dugi i dosta nezigurni zaobilazni put preko Kristijanije. Vrlo je čudnovato, što se Rasputin odmah obratio „visokoj gospodji“, o kojoj je svakako morao znati, da nije prema njemu sasvim prijateljski naklonjen. Ali da pad Hrovstova sa ovom stvari stoji u vezi, to je van svake sumnje.

Ova je stvar otpočela kao neki roman na sporednim stepenicama, ali vodi na svečane stepenice i sjajne dvorane „visokih gospodja“. Pred nama se, tako piše jedan moskovski list, „pojavljuju kao u kaleidoskopu jedno za drugim vitezi sreće i visoki činovnici, jedino samo „lice“, objedili kaludjeri, duhovna i svjetovna braća i njihove „građanske supruge“, inžiniri, koji su ujedno dobri poznavaoi klubskih uredjenja. Dogodjaji neobičnom brzinom prelaze s jednog mjesta na

drugo. Iz Petrograda dolazimo brzo u Norvešku, iz stana „građanske supruge“ jednog duhovnog hadžije u stan jednog velikodostojnika, a iz ureda u apsanu. Politika prelazi u jedan roman, a roman postaje živi elemenat politike. I sve to najzad stapa se u jedan nerazdvojni zamršaj, u kome nam je nemoguće odvojiti velikodostojnika od građanske gospođe, poznavaoa uredjenja klubova, i više nijesmo u stanju da vidimo, gdje prestaje državno pravo“. Ono što moskovski list ne kaže, ali što mi pred očima hoćemo da imamo, to je istinitost, da junaci ovog dogodjaja upravljaju ruskom državom.

Njemačka škola u Kanfanaru.

K ovoj stvari doznajemo:

Nekoliko obitelji, koje su se povratile iz njemačkih krajeva, u kojima prbrošavale nekoliko mjeseci, izrazilo je želju, da se njihovoj djeci, koja su donekle naučila nješto njemački, omogući usavršavati svoje znanje u tom jeziku. Kako je c. i kr. mornarica imala baš na raspolaganje nekoliko bezposlenih učiteljskih siia u Puli, bila je odmah spremna, da ispuni ovu spontanu želju pučanstva iz Kanfanara, te je, stavila općini besplatno na raspolaganje učitelje i sve drugo, kako smo već javili. Ta škola je umjesto talijanske, u koju se nije bilo upisalo niti jedno dijete. Predhistorija njemačke škole u Kanfanaru nije nama u Puli bila poznata. Na temelju pouzdanih vijesti saopćili smo općinstvu sve podatke, da ne bude za shvaćanja.

Nasa primjedba, da imade u Kanfanaru i hrvatska škola sa gotovim brojem učenika, učinjena je samo radi toga, da ne bi općinstvo mislilo, da nema u Kanfanaru hrvatske škole, te da se svrati kod ove prilike pozornost naših oblasti na nedostanke naših škola, iz kojih je izašao veliki broj onih, koji su se u boju za obranu domovine iskazali vrijednim nasljednicima starih naših jugoslavenskih branioaca domovine i države, te koji su od početka vlade našeg premlitostvog cara pa sve do dandanas bili najvjerniji i najodaniji oston Njegovog prijestolja.

Mi smo uvijek nastojali izbjeći svakom zlom tumačenju dogodjaja i namjera, te smo radi toga točnije obrazložili značenje našeg članka i u jednom od zadnjih brojeva Hrvatskog Lista, koji je imao jedinu svrhu, da u smjernom obliku upozori mjerodavne činitelje na potrepstvene našeg naroda, kojeg treba poduprijeti i u samom interesu prijestolja i domovine.

Kako su mjerodavni krugovi bili spremni, da ispune jednu želju djela kanfanarskog pučanstva, da se njihovoj djeci omogući učenje njemačkog jezika za vrijeme rata, uvjereni smo, da će i nas razumjeti i poduprijeti u našim težnjama, da se naš narod u Istri prosvijetli i da bi bila baš naša c. i kr. mornarica isto tako uvažila i želju hrvatskog pučanstva za hrvatsku školu, da je imala na raspolaganje nezaposlenih učiteljskih sila, kad bi kompetentna školska oblast tražila jima vjestih hrvatskom jeziku, ta to nije drukčije ni razumljivo! Javno je svakako, da našem narodu ne može naškoditi, nauči li jedan svjetlovni i važni jezik. Da pače i učenje njemačkog jezika u hrvatskoj školi po valjanju i prakličnoj metodi, bit će našem narodu od koristi. Ne ćemo dakle, da bi se pedagoško činu dobre volje zlih namjera i plemenitom nastojanju davalo krivog značenja.

Domaće vijesti.

Pretplatnica. Danasnjim danom smo obavili list četrdesetorici pretplatnika, koji nijesu platili pretplatu od 1. veljače do 15. o. m. j. To je svota od 240 kruna, koja vrhu drugih svota pada na teret naknadnika. Imena ovih „poduprijetelja“ lista stoje na vid u ovoj upravi. Nemislimo ovime pjevati pjesmu jadikovku, već u slučaju, da list prestane izaći, neka znadu barem oni, koji se zanimaju za list, na koliko rušitelja lista, želi bože mjesечно naujemo. U tom slučaju, svakako pada gora krivnja na ove, nego li na one, koji list ne potpomažu, a morali bi ga pomoći. Poznatim ličnostima, koji su zaostali sa pretplatom, prilazemo položniu moleći ih, da nam pretplatu čim prije pošalju, ravnajna radi. — Uprava.

Fotografski zavod Crvenog križa (Clivo S. Stefano 3) saopćuje p. n. općinstvu, da već sada preuzimlje naručbe za fotografije, kojima moraju biti providjene nove legitimacije, što će ih ovi dana početi izdavati tvrdjavni komesar u Puli oni-

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 16. travnja 1916.

RASPORED:

Putovanje na južni stožer. Slika iz naravi.

Lola u gaćama. Veseloigra u 2 čina.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Početak prve predstave u 2:20; zadnje 7:30

ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

ma, koji će boraviti u Puli. Cijene će biti sadašnjim prilikama odgovarajuće. Činovnici i radnici imati će popust.

Iz Pazina. Primamo i priopćujemo; Pazin ima da zahvali svom zgodnom prirodnom položaju, što se je pomalo razvio do kulturnog i trgovačkog središta hrvatske Istre. Razumije se, da bi se isti jošlje ljezao razvio, kad bi imao željezničku svetu sa Porečom i preko Uke sa Liburnijom. U mirno doba bio je promet stranaca dosta velik. Za vrijeme rata bio je sasna popustilo, ali nakon evakuacije puljskog kotlara se je stanovništvo u toliko pomnožilo, da je teško ni stana naći. Ima tu svijeta iz Pule, Rovinja i Vodnjana, koji je svojim novom domajom izabrao najbliže mjesto. Prolazeći večerom rasvijetljenim korsom izgleda tako živo kao u mirno doba u Puli. Osim toga ima svako malo zabava u dobrotvorne svrhe, goslojubitvosti oblasti i građanima se najviše zahvaljivosti, da se ovdjajni „evakuirci smatraju kô kod kuće. Ni živčene cijene nijesu razmjerno prema drugim mjestima previsoke. Tako n. pr. stoji kg kruha — 92 h, kg masla 7.— Kr., kg tjestenine 1.40 Kr., kg volovljeg ili teležeg mesa 4.— Kr., kg janjetine 3.40 Kr., kg muke — 76 h, kg sladora 1.16 Kr., kg kave 8.80 Kr., litro ulja 8.— Kr., litro mljeka — 40 h. Niti cijene u restauracijama odnosno u svratištima nijesu mnogo veće negli u mirno doba.

Pazin je svima dobro poznat sa svoje jame ili fojbe. Za vrijeme velikih kiša zna ista narasti poput malog jezera. Škoda što nema do neke zgodnog turističkog pritjelja. Ovako je skoro nepristupačna; a i malo kupalište u ljetu nebi škodilo. One dvije glavne ulice, što vode k općini i realnoj gimnaziji, morale bi biti popločane jer su pune blata i prašine. Jedino krasno tararano šetaliste vodi na kolodvor. Ali i to je neko nakaziko prevalivši onu lijpu novu željeznu ogradu. Nadajmo se da će se nakon rata popraviti što se je dosele propustilo.

Razne vijesti.

Život na Krfu. Privatni izvještaji sa otoka Krfa navode na zaključak, da ententa nije zaposjela Krf jedino zaradi reorganizacije srpskih četa, jer se šta više preduzimaju mjere na otoku, koje daju zaključiti na duže zaposjedanje otoka. Na mnogobrojnim tačkama otoka postavljene su baterije, na brežuljku Hagia Kirijaki kod Kasturi namješteni su brodarski topovi, a i mali otk Vidu utvrđeni je topnički. Kanal između Krfa i kraja zatvoren je minama. U krfskom pristanistu leže stalno dvije oklopjače i veći broj torpednjača i čamaca za patroliranje najzad niz brodogra za transportovanje četa i za polaganje mina. Osim francuskih, engleskih i srpskih četa nalaze se na otoku i Belgijanci. Grčki karakter Krfa je iščežao, čak se više ne propustaju ni grčke novine.

Na Krfu tovari Francuzi i Srbi na svoju savješ proširenje kolere, koje srpske čete što odlaze u Mecedoniju, tuda prenose i koje se boji cijela Grčka. Pregledavanje pristanista i karanteni, što ih zahtijevaju grčke vlasti, jednostavno se ne vrše; sve mjere grčkog sanleta se ignorišu. Dok Francuzi, pravi gospodari otoka, sve propustaju da bolesnice izoluju, ne puštaju ali ni jednog politički nepouzdanog, vrše najstrožiju kontrolu nad svakim zdravim Grkom. Već kad se kakav brod

približi otoku, dodje na njega francuski kormilar, da ga provede kroz prvi red žičanih preprijeka i mina, što su provučene od Epira do Leukimi, drugi red doseže do Krfa. U samom pristaništu leže tri francuska oklopljena krstaša i veliki broj parobroda. U dnu ali bolnički brod prijeli kao neman ovom nješto tako srećnom gradu: mrtvački brod, koji posvednevo umrle od kolere, ponekad i stotinu na dan, privezuje za teško kamenje i potapa u more.

Na mostu dočakuju putnika francuski alpski lovci sa bajonetom na puški. Na molo, po ulicama i trgovinama vide se srpski vojnici kako vuku te-rete pod francuskom komandom i psuju. Nigdje i nipočemu čovjek da pozna negdašnje živopisno pristanište Krf. Prijavi, u iscepanim uniformama ispunjuju srpski časnici i vojnici kavana. Ulične firme nose srpske natpise, francuski elemenat gubi se u pozadini, Englezi se vidjaju vrlo rijetko, Talijana malo. Samo se stanovnici Krfa nigdje ne vide, oni izmijaju svoje stanove, povlače se u zadržu sobu i ne znaju, da će sa ono nekoliko jadrnih drahmi može biti i samu smrt uvući u kuću.

Usljed kolere na Krfu osim 300 Srba nije ni jedan jedini Srbin više ukraen za Solun ni tamo iskraen.

Zadnje vijesti.

Burian u Beču.

Berlin, 15. (D. u.) Na ručku državnog tajnika Jagova u čast Buriana bili su državni tajnik Bethmann-Hollweg, državni podtajnik izvanjskog ureda Zimmermann, državni podtajnik unutrašnjih posala Richter i ravnatelj izvanjskog odjela za trgovačku politiku Johannes Burian je otputovao na veće u Beč.

Englezi osjećaju gubitke na moru.

London, 15. (D. u.) Daily Chronicle javlja, da se je jučer održalo važno ministarsko vijeće, gdje se je govorilo ponajviše o novačenju. Njje se došlo do nikakvog zaključka. List piše, da je pitanje opće vojničke dužnosti dospjelo u sasvim drugi red, budući da se je smatralo važnijim pitanje brodovne tonelaže. Ne može se prešutjeti či-

njenice, da su njemačke podmornice u posljednjim trim tjednima učinile na našoj trgovačkoj zastavi znatnu razdorinu. Činjenica, što nam tonelaže ponestaje, prouzročila je to, da mnogobrojne ekspedicije preko oceana bivaju sve to teže radi raznih velikih zahtjeva.

Srpske čete u Solunu.

Milan, 15. (D. u.) Secolo javlja iz Soluna: Prvi novo preuredjeni odio srpske vojske stigao je dne 13. aprila na dvim parobrodima iz Krfa u Solun.

Engleski parobrod potonuo.

London, 15. (D. u.) Engleski parobrod Shenaudon, od 3886 tona, naleto je na minu te je potonuo.

Talijanska komora.

Zurich, 15. (D. u.) Talijanska komora odpočela je jučer raspravu proračuna ministarstva izvanjskih poslova.

Rumunjska će pozvati pod oružje godište 1917.

Bukarešt, 15. (D. u.) Komora je prihvatila zakonsku osnovu o pozivu godišta 1917.

Poruke iz uprave.

Gosp. Bačić — Matulje. Obručun smo primili, Poštuno osako kako navedoste. Srdajna Vam hvala na živom zanimanju za proširenje lista. Zivjeli.

Gosp. T. K. — Nj V Br. „St. Georg“. Poslanu svotu smo primili i ukajili smo kako navedoste. Hvala Vam!

Gosp. T. — Rijeka. Molimo za obračun glede zaključka tromjesečnog računa.

Gosp. G. L. — Roč. Reklamirani broj saljemo današnjom poštom.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavnici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje takodjer „Polaer Tagblatt“.

Podupirajte Družbu!

Cafe Tegetthoff

Najveća kavana u Suli. Ima na raspolaganje veliki broj austro-ugarških, njemačkih i švicarskih novina, u hrvatskom, češkom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Točna poslužba: 5 bijarda. Veliki novouređeni salon.

Ja mnogobrojni posjet preporuča se vlasnik.

Trgovina muzikalija i glazbala

FAUSTO CELLA

PULA. Via Barbacani 5. PULA.

Veliki izbor glasovira prvovrsnih tvrtka.

gusala, mandolina, gitara, gramofona itd.

Prodaju se sva glazbala za

čitav tamburaški zbor

Trgovina preporuča najbolje crivjevo i kovinske žice za sva glazbala i najnovije gramofonske ploče.

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

„Tri su bora, tri su bora naporedo rasla“ — razliježe se danom pojka iz ženskoga grla prostranom doljom, što je opasala gotovo jezercu pod kosom stijenom na izvoru Une vode hladne. — Pjeva djevice u sav glas od mila srca. A i kako da ne zapjeva mornica, kad je pred zoricu u snu nazrela svijetle biljge lijepoj sreći, u stajaćem rulu zagledala dilber-momka Janka. To je onaj Janko, što je, vjeru davi, pred tri godine, po vojnikom dugu daleko zamakao, a jučer vesele glase pismom doglasio; onaj Janko, za kojim je mlado srdasce iz tiha čeznulo, ginulo, bolovalo, tužilo tesko. — Blago li je nevinoj momi na do-gledu željkovana raja!

Ali nije blago samo preko brda gospodi općinskoj, zlje ga legli, zoru ne zaspali. — Tri su i tu bora naporedo, ali borici već suhobrki, tri stara hreka, što im lišće popadalo pod kasnu jesen, ako i ne mućna živovanja, a ono haš pomućna djelovanja u službi općinskoj.

Lasno je bilo trijest i više godina „mustrati“ po stajničkoj tratini njima potčasnicima, koji su — odmla vikli vojničkoj službi, tako reći u malom prstu nosili Dienst-, Abrihtungs- i Exerzier-Reglement pod neblagim nebom vojne krajiške uprave. Ali danas, danas, brajne, — druge prilike, drugi su računi; danas valja njima nositi u glavi, što su nekad znali e. i kr. kapetan i njegov školovani „konomist“ na vrhu stajničkoj upravi. Pa još bi kako tako čestita gospoda robotnici za dobro novouređene općine i s općinom i općinstvom, još bi nekako i s dobroćudnim, a mladim gospodinom kotarskim upraviteljem: samo da ih Bog bar zasad očuva od novoga podžupana i

njegove revizije ureda. Ne znaju ga u glavu, ali što čuju, nije dobro: uredovnim zapisnicima svaku stranu hoće da prevrne, svaku brojku hoće da prebroji, svaki sanos, svaki prenos hoće da uporedi, pa tesko grješnicima...

A baš noćas zlopače li kobi! — već u kasnu noć, kad se oni porazišli svojim, od općinska ureda podaljenim, kućama, banno u selo velenozi gospodin podžupan. Stvorio se kao iz puške zrno, a oni jadrnici do predana ni slutili ni jesu, e je „vuk tako blizu tora“. Nesrećni stražar izvalio se pred „kasom“ kao trupac i zahrkao sve u četvero, pa otkle da čuje tih lutanj podžupanova kočije. A seoska je noćna straža malone sva na okupu bila, kad ju je sinoć prozivao, „vri-zao“ stariji pisar, pa onda, kao i on, pobrao se svako k sebi. — Sva sreća, te se domisljan krémar sjelio, pa zorum po svom tobanu poručio Aleksu četniku, da je veliki gospodin doputavao iz sjedišta novonstrojena županje, po njegovu a i drugih sudu, vlasti još jače od „ergemenke“. A Alija sad poleti, poreni, i bogme se sve na jutarnjem povjetareu pošeno oznojio i u znoju okupa, dok je opakalo kuće općinske gospode, načelnika Maniše, bilježnika Daniše i blagajnika Staniše.

Meće Maniša srebrnu kolajnu i do tje krstić na junačke grudi, onu za junštvo stečenu, ovaj za dugo i uspješno službovanje u cesarevoj vojsci. Joz meće u gvozdenu spremicu odugih čvrstih gvozdaca stare načrni, da može čitati silna slova u velikoj knjizi, što je zovu urudžbenim zapisnikom.

I Daniša je skočio na noge, ako i ne mlade, ali još lagane i uzdane, a zaobrúcio oči velikim staklima, opkoričenim tankim rogom. Nego u onoj mu se hitnji otrglo gvozdjice više lijevog uha, pa

je mjesto njega privezao od-bibli konac. — Kao seoski višegodnji bilježnik, koji ljudima često za nove, za dobru plaću, razne uvogore piše, mogao je, da mu nije pune kuća djece, baš i bolje „oči“ kupiti.

A Staniša nemilo se uzmućio, vrteći se oko svoje rođene, tanke o-ovine. U njega su oči od Boga zdrave i oštre; ali mu je udarila sluz već mjesec podrug dana, pa je išao kotarskomu liječniku po lijek, i ovaj mu prepisao neku mast, a na oči dao erma stakla, da blaže upala. Kad ustreba, natiče ih uvijek. Čudan slućnik, ali istina živa: sva trojca trebaju i druge „oči“.

Kad počni krémarovu poruku, ne čeka se rućak ni rućno doba, već hitaju svaki svojim putem općinskom uredu, sva trojica u smećanom crnom ruhu, jutros kanda crnom znaku mrke iznadanje.

Prvi je dobjegao bilježnik Daniša, najmladji borčić, kome još ne imade ni pune 62 godine. A ne bi mu ni toliko rekao, pogledaš li onu jaku, žutu na razdiok čupu na glavi, te vedro modroliko oko i tanke brijete uz ridje razbrijane solupe. Malo za njim spješni stari načelnik Maniša, prevagnuvisi sedamdesetu, al' i danas posve čile snage, da bi ga sve onako sjeda, pored živa, otvorena erma zrijeća, a uspravna hoda i lagana kreta slobodno mogju u pokojni „šereg“ upisati. Sastaju se stari bogiti družji, ali jutros jedan drugoga nekud plahom smetnjom ukročeno gleda: ni da bi mu Božju pomoć dozvao, ni da bi ga za junačko zdravlje propitao.

Tek u neke jedva smože bilježnik drhtavim saptom:

(Nastavak slijedi.)